# U NOVOM ZAVJETU POSTOJE PASTORICE

Marg Mowczko · Njemački prijevod: Hans-Jörg Ronsdorf · svibanj 2021. · revidirano u listopadu 2026.

***Pod „pastorima“ i „pastoricama“ ovdje se – ovisno o obliku crkve – misli na pastire, starješine, nadglednike ili voditelje. Novi zavjet ih većinom naziva jednostavno „slugama“. Riječ „pastor“ latinska je i znači „pastir“ (grčki poimēn). Kao naziv za službu u crkvi u Novom zavjetu stoji samo u Ef 4,11.*** (Bilješka njemačkog prevoditelja)

Već po tko zna koji put pitali su me gdje u Novom zavjetu piše da su žene bile pastorice. Netko koga ću nazvati T želio je obavijesti. Rekao je da želi primjere koji su „čvrsti kao stijena“, gdje „jasno i glasno“ nešto izričito piše, kao „Susan je bila propovjednica i učiteljica“. U odgovoru sam T-u ponovila točke i argumente koje sam već često iznosila u razgovorima i u člancima.

Nisam namjeravala svoj odgovor objaviti kao članak, ali nakon što sam pratila uzbunu na internetu oko zaređenja triju pastorica u crkvi Saddleback Church 6. svibnja, svoj sam odgovor T-u preradila, proširila i objavila ovdje.

## PAVLOVI IZRAZI ZA SLUŽBU

Apostol Pavao u svojim poslanicama nikoga ne naziva pastorom, starješinom crkve ili nadglednikom. Njegovi omiljeni nazivi za one koji su s njim bili u službi jesu (silaznim redom): suradnik, brat/sestra, *diakonos* („sluga/đakon“), *apostolos* („apostol/misionar“) i radnik. Te izraze upotrebljava za muškarce kao što su Timotej i Sila i za žene kao što su Priska, Evodija, Sintiha, Feba, Junija, Persida, Apfija itd.

Osim toga, Pavao često upotrebljava više izraza za jednu te istu osobu. Bio je fleksibilan u nazivlju službe. Nije se služio ustaljenim naslovima, pa tako nije bilo npr. „pastora Sile“ ni „pastorice Febe“.

Ako u Novom zavjetu tražimo osobe koje se nazivaju „pastorom“, nećemo ih naći. Ako, međutim, tražimo ljude koji su djelovali kao pastori u mjesnim crkvama (koje su većinom bile kućne crkve), onda nalazimo i žene i muškarce, pa i parove (npr. Nimfu u Kolosima i „izabranu gospođu“ iz Druge Ivanove poslanice u Maloj Aziji).

## PRIMJER CRKVE U EFEZU

Novozavjetne crkve nisu bile organizirane i nisu djelovale kao većina naših današnjih crkava, i teško je pronaći poimence navedene, zaređene službenike mjesnih crkava sa službenim ili ustaljenim naslovima.

Crkva u Efezu, primjerice, imala je nadglednike (*episkopoi*; možda dobročinitelje, domaćine i voditelje kućnih crkava),[1] sluge muškarce i žene (*diakonoi*; njihova služba nije pobliže opisana), starješine muškarce i žene (*presbyteroi*; neki su starješine poučavali) i upisane udovice (od kojih je ubrzo nastao poseban stalež u crkvi).[2] Ali nitko od onih koji su imali te službe ili zadaće nije naveden imenom. ***Nitko od njih!***

Osim trojice krivih učitelja (1 Tim 1,20; 2 Tim 1,15), jedine osobe koje se kao sluge i članovi dovode u vezu s crkvom u Efezu jesu Timotej, koji je ograničeno vrijeme bio u Efezu kao Pavlov zastupnik (usp. 2 Tim 4,13.21), Priska i Akvila (2 Tim 4,19) te Oneziforov dom (2 Tim 1,16; 4,19).[3]

Priska je vjerojatno najjasniji primjer voditeljice crkve ili pastorice koji imamo u Novom zavjetu. Neki je ne priznaju kao voditeljicu crkve. To nije samo zato što je žena. Pretpostavljam još jedan razlog: ne razumije se kako je Pavao govorio o slugama i službi. I ne razumije se kako su crkve sredinom prvoga stoljeća djelovale i kako su se organizirale.

Priska je u Efezu, a poslije u Rimu bila jednako tako služiteljica i voditeljica kao što je Stefana bio u Korintu. Štoviše, ona i njezin muž imali su možda čak više iskustva i više utjecaja u službi nego Stefana i oni koji su služili s njim.

## PROPOVJEDNICI I UČITELJI

A što je s izrazima „propovjednik“ i „učitelj“?

Jedini ljudi koji se u Novom zavjetu nazivaju „propovjednikom“ (*kēryx*) jesu Pavao i Noa. Riječ „propovjednik“ u Novom se zavjetu upotrebljava drukčije nego što je danas upotrebljavaju mnogi kršćani. U jednom drugom članku raspravljam o riječima za „propovijedati“ u Novom zavjetu, i imenicama i glagolima. Te se riječi obično upotrebljavaju u vezi s navješćivanjem poruke evanđelja ljudima koji je još nisu čuli.

Jedine osobe koje se u vezi s crkvom nazivaju „učiteljem“ (*didaskalos*) jesu Pavao (nekoliko puta) i poimence navedeni voditelji u sirijskoj Antiohiji, koji se nazivaju „proroci i učitelji“: Barnaba, Šimun zvani Niger, Lucije Cirenac, Manaen i Savao (kako se tada zvao) (Dj 13,1). U 1 Tim 2,7 i u 2 Tim 1,11 Pavao sebe naziva trima izrazima: propovjednik (glasnik), apostol i učitelj.

U Djelima apostolskim glagoli „poučavanja“ stoje za razne osobe, među ostalima za Petra i Ivana, za Pavla i Barnabu te za Apolona, kojega su ispravili Priska i Akvila. To što su Apolona (rječitog i obrazovanog čovjeka koji je poučavao u Efezu) ispravili Priska i Akvila i što je to u Dj 18 pozitivno zabilježeno zacijelo nam govori nešto o važnosti službe toga para.

Pavao u svojim poslanicama povremeno upotrebljava glagole „poučavanja“ za sebe, za Timoteja itd. A jedan glagol „poučavanja“ (kao i imenica „proročica“) upotrijebljen je u Otk 2,20 za Izebelu iz Tijatire. Njezin primjer pokazuje da su žene bile voditeljice crkava. Ona je, doduše, primjer loše voditeljice i zabludjele učiteljice. (Dano joj je vrijeme da se pokaje za svoj nemoral.)

Važno je primijetiti da Pavao u svojim općim uputama o službi nikada ne kaže da je služba učitelja/nauka ili pastora za žene zabranjena. Vidi Rim 12,6-8; 1 Kor 12,28 i Ef 4,11. A u 1 Kor 14,26 i Kol 3,16 Pavao potiče na sudjelovanje u službi, uključujući i iznošenje nauka.

## NAZIVLJE I AUTORITET

T je htio jasnu izjavu kao „Susan je bila propovjednica i učiteljica“. Doista, imamo Pavlovu jasnu izjavu o jednoj služiteljici. Među ostalim, kaže da je Feba bila „*diakonos* crkve u Kenhreji“ (Rim 16,1-2). Suprotno onome što neki kritičari govore o riječi *diakonos*, Pavao je tu riječ obično upotrebljavao za kršćanske sluge, uključujući i samoga sebe: Feba je bila služiteljica crkve u Kenhreji.[4]

Problem nije u tome što u Novom zavjetu ne bi bilo žena koje su služile kao pastorice – one postoje. Problem je za neke u tome što Pavao, drugi pisci poslanica i autor Djela apostolskih za sluge upotrebljavaju druge nazive od onih koji su većini nas poznati. A ponekad ti autori ne upotrebljavaju ***nikakav*** izraz za nekoga tko je jasno sluga (npr. Stjepan u Dj 6,1 i d. i Stefana u 1 Kor 16,15-18).

Osim toga, mnogi kršćani čvrsto drže da žene ne mogu biti voditeljice crkve. Razlog je pogrešna predodžba o autoritetu. ***Autoritet za službu, međutim, nije autoritet nad suvjernicima, nego ovlast i dar od Boga da se djeluje u određenoj službi.*** U pravoj kršćanskoj službi ne radi se o tome da se vrši autoritet nad ljudima, nego da im se ponizno služi.

## ZAVRŠNE MISLI

Čini se da su crkvu u Jeruzalemu vodili muškarci, a tako i crkvu u sirijskoj Antiohiji. Neki se stoga mogu odlučiti slijediti taj „model". Ali kad se iz Sirije krećemo prema sjeveru i zapadu, pojavljuju se imena sve više služiteljica, osobito u recima o crkvama u makedonskim i rimskim gradovima. Ne sumnjam da su Feba, Priska, Nimfa i žene poput njih bile utjecajne voditeljice u svojim crkvama.

U jednom odlomku, Rim 16,1-16, Pavao spominje deset žena, od kojih sedam na neki način opisuje kao služiteljice: Febu, Prisku, Mariju, Juniju, Trifenu, Trifosu i Persidu. Te se žene nisu nazivale pastoricama, kao što se ni nijedan muškarac u Novom zavjetu ne naziva pastorom neke crkve, ali barem su neke od njih i druge žene Novoga zavjeta djelovale kao pastorice; bile su odgovorne za duhovnu i tjelesnu dobrobit članova svojih crkava. ***Stoga postoji biblijski temelj za muškarce i žene kao voditelje crkava i pastore.***

Izvornik: Marg Mowczko, „There are Women Pastors in the New Testament", 9. svibnja 2021., https://margmowczko.com/women-pastors-new-testament/ – prevedeno na njemački uz ljubazno dopuštenje autorice.

---

**Bilješke**

1. *Episkopoi* se ponekad prevodi s „biskupi". Ali u tom ranom razdoblju Crkve ti efeški *episkopoi* nisu mogli biti biskupi koji bi imali nadzor nad više crkava u nekom gradu ili okrugu.
2. Te se službe spominju u 1 Tim 3 i 5.
3. Pavao spominje i da u Efez šalje Tihika (Ef 6,21; 2 Tim 4,12).
4. Pavao je bio dosljedan u tome kako je upotrebljavao riječ *diakonos*. Tu je riječ obično upotrebljavao za opunomoćenika s duhovnim zadatkom. Među te *diakonoi* ubrajaju se sam Pavao (Rim 15,25; 1 Kor 3,5; Ef 3,7; Kol 1,23 itd.), Timotej (1 Tim 4,6), Epafra (Kol 1,7), Tihik (Ef 6,21-22; Kol 4,7-9), Apolon (1 Kor 3,5), Feba (Rim 16,1), pa čak i Isus Krist (Rim 15,8). *Diakonos* u Rim 13,4, iako nije kršćanski sluga, također je Božji opunomoćenik s božanskim poslanjem. Primijetite kako Pavao lažne apostole opisuje kao Sotonine opunomoćenike (*diakonoi*) s đavolskim zadatkom (2 Kor 11,13-15). A u Gal 2,17 Pavao postavlja retoričko pitanje je li Isus *diakonos*, dakle opunomoćenik, grijeha. To su sva pojavljivanja riječi *diakonos* u Pavlovim poslanicama. ***Ni jedan jedini put ne upotrebljava tu riječ za jednostavne ili obične sluge (u smislu pomoćnih radnika).***